

COMPANÍA MANUEL LIÑÁN

¡VIVA!

La infància de Liñán és el punt de partida d'aquesta creació, els moments en què es vestia amb la roba i les sabates de la seva mare per ballar d'amagat a la seva habitació. ¡Viva! és un crit a la llibertat de la transformació entesa no com una manera d'emascarar-se, sinó tot el contrari: exposant-se a una nuesa essencial. Així, sis homes, vestits de ballaors, entonen un cant a la pluralitat i es capbussen en el món fascinant del transvestisme.

Premi Nacional de Dansa 2017 del Ministeri de Cultura, Manuel Liñán és ballaor, coreògraf i director. Ha estat convidat en nombroses ocasions per fer la coreografia d'espectacles per a companyies com el Ballet Nacional d'Espanya, Rafaela Carrasco, Teresa Nieto i el Nuevo Ballet Español. Sota aquestes premisses sorgeix REW, amb el també coreògraf Daniel Doña, un projecte que li permet desenvolupar un treball de coreografia i direcció conjunta. Des del 2008 crea els seus propis espectacles, pels quals ha rebut guardons com ara el Premi al Ballarí Revelació 2012 del prestigiós Festival de Jerez i el Premi de la Crítica Flamenco Hoy com a millor ballaor, entre d'altres.

DEL 30 D'ABRIL AL 2 DE MAIG
20 H. DG 19 H
SALA MAC
DURADA 90 MIN

**PROPERES
ESPECTACLES**

Del 6 al 16 de maig
CONSTEL·LACIÓ BACH
PROJECT MAL PELO

VOETVOLK /
LISBETH GRUWEZ
& MAARTEN VAN
CAUWENBERGHE

21 i 22 de maig
The Sea Within

22 i 23 de maig
It's going to get worse
and worse and worse,
my friend

© marcosGpunto

Direcció i ball Manuel Liñán / **Assessor escena** Alberto Velasco / **Direcció coreogràfica** Manuel Liñán / **Ball i coreografia** Manuel Liñán, Manuel Betanzos, Jonatan Miró, Hugo López, Miguel Heredia, Victor Martín i Daniel Ramos / **Direcció musical** Francisco Vinuesa / **Música** Francisco Vinuesa, Victor Guadiana i Kike Terrón / **Assessorament musical** David Carpio i Antonio Campos / **Guitarra** Francisco Vinuesa / **Cante** David Carpio i Antonio Campos / **Violí** Victor Guadiana / **Percussió** Kike Terrón / **Disseny il·luminació** Gloria Montesinos A.a.i. / **Tècnic il·luminació** Álvaro Estrada A.a.i. / **Disseny vestuari** Yaiza Pinillos / **Realització vestuari** Gabi Besa i José Galván (Batas de colas) / **Sabates** Arte Fyl / **Disseny so** Kike Cabañas / **Regidoria i maquinària** Jose Gallego / **Caracterització i perruqueria** Mauro Gastón / **Fotografia** marcosGpunto i Sofía Cruz / **Prensa** Josi Cortés / **Text de l'extracte** Juego y teoría del duende, de Federico García Lorca / **Tour manager i assistent producció** Daniela Rozental / **Producció executiva i management** Ana Carrasco

Producció Compañía Manuel Liñán / **Amb la col·laboració** Teatros del Canal

MINISTERIO
DE CULTURA
Y DEPORTE

inaem

INSTITUTO NACIONAL
DE LAS ARTES ESCÉNICAS
Y DE LA MÚSICA

**TEMPORADA
2020/21**

MERCAT DE LES FLORS

CASA DE LA DANSA

«La interpretació és diferent segons qui l'interpreti: si és un home, el ballarà amb una gran força, servint-se sobretot dels peus; i si és una dona, l'executarà amb moviments més sensuals.»

Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat-UNESCO

El llenguatge corporal del flamenc s'ha configurat i transmès històricament a partir d'uns patrons que denoten un binarisme de gènere molt marcat. Si Vicente Escudero va dictar als *bailaores* com «ballar en home», Matilde Coral va inculcar a les seves alumnes «la importància de ballar com una dona». Així, mentre els homes aprenien a ballar amb sobrietat, sense moure els malucs ni separar els dits, les dones estudiaven com ser «voluptuosament femenina» i s'entrenaven per seduir i insinuar.

L'ensenyament tradicional del ball flamenc ha fet servir aquesta polarització entre «el que és masculí» i «el que és femení» per delimitar el que pot fer o no pot fer cada cos en funció de la seva identitat de gènere. Tal com recull l'antropòloga Cristina Cruces Roldán al seu article «De cintura para arriba. *Hipercorporeidad y sexuación en el flamenco*», el «ball d'home» queda definit per patrons com la linealitat, la força i la precisió, mentre que al «ball de dona» se li atribueixen valors com la curvatura, la insinuació i la decoració. Els homes han de ballar «de cintura cap avall», amb predomini dels *zapateados*, mentre que les *bailaoras* han de ballar «de cintura cap amunt», donant protagonisme als braços.

Aquesta amputació binària del cos flamenc queda reforçada pel vestit tradicional, que Cruces Roldán assenyala com una «convenció clarament sexista que conferia a la dona un caràcter decoratiu pel que fa a l'estètica i limitador pel que fa a la tècnica». En efecte, la vestimenta del *bailaor* es construeix de nou entorn de la sobrietat per potenciar els exercicis de peus en detriment del tronc: uns pantalons per facilitar els *zapateados* i una torera per subjectar bé els braços. Per la seva banda, la *bata de cola* i el vestit de volants s'encarreguen d'amagar les cames i realçar el tors de les *bailaores*.

Al seu llibre *De puertas para dentro*, Fernando López Rodríguez estudia les estratègies de trencament d'aquests codis, posant el focus en les dissidències sexuals i de gènere en el flamenc. El filòsof i *bailaor* apunta que el joc de seducció d'alguns balls com les sevillanes està permès a les dones, però prohibit als homes. De la mateixa manera, a l'home també se li nega la possibilitat de ballar vestit amb roba «de dona». En canvi, a la dona se li permet tant ballar en parella amb una altra dona com actuar vestida amb roba «d'home». Aquesta asimetria normativa no fa altra cosa que reafirmar la mirada masculina heteronormativa sota la qual s'organitza la *performance* flamenca.

Mentre que la dona *bailaora* pot canviar la *bata de cola* y el mantó per la torera i els pantalons, el transvestisme masculí queda relegat a terrenys limítrofs al flamenc, com els números de transformisme en cafès cantants i els acudits escenificats en casetes de fira (tret d'excepcions com les performances d'Ocaña o la Bernarda Alba de Gades). No serà fins a finals del segle XX i principis del XXI que els *bailaores* començaran a incorporar accessoris tradicionalment femenins en ballets flamencs i grans escenaris: Joaquín Cortés, Antonio Canales, Israel Galván... i finalment arribem a Manuel Liñán.

Es podria dir que, des que se la va posar el 2014 per a Belén Maya, Manuel Liñán no s'ha tornat a treure la *bata de cola*: el *bailaor* i coreògraf granadí ha aparegut transvestit (o semitransvestit) en els seus darrers quatre espectacles. A diferència de les propostes d'altres *bailaores*, que se serveixen del personatge i de la ficció per ficar-se dins de roba «de dona», Liñán no té cap altre propòsit que el d'interpretar-se a si mateix. Tot i que els *bailaores* de *¡Viva!* s'emmirallen en les *bailaoras* dels *tablaos* dels anys seixanta i setanta, Liñán no pretén ni imitar-les ni encarnar-les. No pretén representar un personatge, sinó despullar-se'n. Alliberar-se de l'ideal de masculinitat segons el qual durant tants anys el van obligar a ballar.

A *¡Viva!*, Liñán comparteix aquesta transformació amb sis «*bailaores*/ballarins» més, convertint l'acte íntim i clandestí del nen que es vesteix d'amagat amb roba de la seva mare en una celebració pública i col·lectiva, en una gresca flamenca transvestida. *¡Viva!* no pretén ser una exploració sobre «la dona flamenca», sinó una reconciliació de l'«home flamenc» amb una part de la seva tradició i del seu passat. Un home que es retroba amb la seva identitat artística gràcies a la reapropiació de l'univers estètic i expressiu que li fou arrabassat durant la infància. Un home que entra a l'armari de la seva mare per sortir armat amb tot allò que li ha estat negat: el mantó, la *peineta* i la *bata de cola*.

¡Viva! no vol ser ni més ni menys que un somni complert, la recuperació d'uns referents prohibits. No podem projectar en *¡Viva!* altres trencaments i dissidències entorn dels canons de gènere que sí que s'estan produint en altres escenes, però sí que podem entendre l'èxit comercial de Manuel Liñán com un pas més en el procés d'obertura i alliberament d'un univers tan codificat i heteronormatiu com el del flamenc. Al capdavall, que els *bailaores* deixin d'explorar els referents femenins «portes endins» i els puguin celebrar en grans escenaris no deixa de ser una conquesta.

Salvador S. Sánchez

Més informació a mercatflops.cat

CONSORCI FORMAT PER

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

AMB EL SUPORT DE

MITJANS COL-LABORADORS

CATALUNYA
RÀDIO

el Periódico

betevé

TimeOut
BARCELONA

ara.cat

COL-LABOREN

Sabadell
Fundació

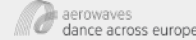
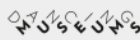
ESTRELLA
D'OR

VERI
AJUDA PER A LES TENDRES

EN XARXA AMB ELS PROJECTES EUROPEUS

DANCE ON
PASS ON
DREAM ON

AMB ELS CIRCUITS DE CREACIÓ